Torstai 11. helmikuuta 2021

P9_TA(2021)0055

Ruanda ja Paul Rusesabaginan tapaus

Euroopan parlamentin päätöslauselma 11. helmikuuta 2021 Ruanda ja Paul Rusesabaginan tapaus (2021/2543(RSP))

(2021/C 465/14)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Ruandasta,

— ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

— ottaa huomioon Afrikan peruskirjan ihmisoikeuksista ja kansojen oikeuksista,

— ottaa huomioon periaatteet ja suuntaviivat oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeusapuun Afrikassa,

— ottaa huomioon kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen,

— ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, jonka Ruanda ratifioi vuonna 1975,

— ottaa huomioon vuonna 2015 annetut vankien kohtelun minimitasoa koskevat YK:n säännöt eli ns. Nelson Mandela -säännöt,

— ottaa huomioon Kampalan julistuksen vankilaoloista Afrikassa,

— ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston 30 päivänä syyskuuta 2020 Ruandan ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien hallituksille lähettämät kirjeet kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta käsittelevän erityisraportoijan, mielivaltaista vangitsemista käsittelevän työryhmän, tahdonvastaisia katoamisia käsittelevän työryhmän sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien edistämistä ja suojelua terrorismia torjuttaessa käsittelevän erityisraportoijan toimeksiannoista,

— ottaa huomioon Cotonoun sopimuksen,

— ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvostossa Genevessä 25. tammikuuta 2021 tehdyn Ruandan yleisen määräaikais-arvioinnin tulokset,

— ottaa huomioon ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman vuosiksi 2020–2024,

— ottaa huomioon vuonna 1963 tehdyn konsulisuhteita koskevan Wienin yleissopimuksen,

— ottaa huomioon Human Rights Watch -järjestön 10. syyskuuta 2020 antaman lausuman ”Rwanda: Rusesabagina was forcibly disappeared”,

— ottaa huomioon Human Rights Watch -järjestön 1. helmikuuta 2021 antaman lausuman ”UN: Countries call out Rwanda’s rights record”,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 144 artiklan 5 kohdan ja 132 artiklan 4 kohdan,

A. ottaa huomioon, että Ruandan tiukat tiedotusvälineitä koskevat lait, jotka säädettiin vuoden 1994 kansanmurhan jälkeen, vaikuttavat edelleen haitallisesti sananvapauteen presidentti Paul Kagamen alaisuudessa ottaa huomioon, että hallitus on ottanut kiinni, pidättänyt ja asettanut syytteeseen kriitikoita ja hallituksen vastustajia poliittisin perustein järjestetyissä oikeudenkäynneissä Ruandassa ja uhannut toistuvasti maan ulkopuolella muita henkilöitä, joista jotkut ovat joutuneet fyysisen hyökkäyksen kohteeksi ja joitakin jopa surmattu;

Torstai 11. helmikuuta 2021

B. ottaa huomioon, että Ruandan yleisen vapauden pistemäärä on 22/100 ([1]), ja se luokitellaan ”ei vapaaksi”; ottaa huomioon, että Ruandan kansainvälisesti harjoittama sorto on taktiikaltaan, kohteiltaan ja maantieteelliseltä alueeltaan poikkeuksellisen laajaa ja sisältää digitaalisia uhkia, vakoiluohjelmiin perustuvia hyökkäyksiä, perheenjäsenten pelottelua ja häirintää, liikkuvuuden valvontaa, luovutuksia ja murhia; ottaa huomioon, että hallitus on vuodesta 2014 alkaen kohdistanut fyysisiä toimia ruandalaisiin ainakin seitsemässä maassa;

C. ottaa huomioon, että Ruandassa tapahtunut tutsien kansanmurha, jossa surmattiin 800 000–1 000 000 ihmistä hirvittävissä oloissa vain siksi, että he olivat tutseja, ja johon liittyi tätä tuhoamista vastustaneiden hutujen joukkomurha, vaikuttaa edelleen pysyvästi maahan ja koko alueeseen;

D. ottaa huomioon, että Ruandan vuoden 1994 kansanmurha ja sisällissota vaikuttavat edelleen kielteisesti alueen vakauteen;

E. ottaa huomioon, että ihmisoikeuksien puolustaja, Belgian kansalainen ja Yhdysvaltojen asukas Paul Rusesabagina, joka on presidentti Paul Kagamen ja hallitsevan Ruandan patrioottisen rintaman hallituksen vahva arvostelija, pidätettiin 31. elokuuta 2020 Kigalissa syytettynä 13 rikoksesta, joihin kuuluivat terrorismin rahoittaminen, aseellinen ryöstö, sieppaus, tuhopoltto, murhayritys ja pahoinpitely; ottaa huomioon, että neljä näistä syytteistä on peruttu ja jäljellä olevat syytteet liittyvät Nyarugurun piirikunnan tapahtumiin kesäkuussa 2018 ja Nyamagaben piirikunnan tapahtumiin joulukuussa 2018;

F. ottaa huomioon, että Rusesabagina toimi Kigalissa sijaitsevan Mille Collines -hotellin toimitusjohtajana vuonna 1994 tapahtuneen kansanmurhan aikana, jolloin hän tarjosi majoitusta ja suojelua 1 268 tutsille ja maltilliselle hutulle, jotka pakenivat murhaamista; ottaa huomioon, että Rusesabagina on kansainvälisesti tunnustettu ihmisoikeusaktivisti, jonka tarina on kerrottu elokuvassa ”Hotelli Ruanda”; ottaa huomioon, että tästä kiitettävästä toiminnasta Yhdysvallat myönsi hänelle presidentin vapaudenmitalin vuonna 2005;

G. ottaa huomioon, että Rusesabagina perusti PDR-Ihumure-puolueen vuonna 2006 ja toimii tällä hetkellä puolueensa kanssa Demokraattisen muutoksen liike -koalitiossa (MRDC) sen puheenjohtajana; ottaa huomioon, että PDR-Ihumuren aseellinen siipi (National Liberation Front, FLN) ilmoitti olevansa vastuussa useista aseellisista hyökkäyksistä vuonna 2018;

H. ottaa huomioon, että 27. elokuuta 2020 Rusesabagina siirrettiin pakkokeinoin Dubaista Kigaliin epäselvissä olosuhteissa ja hän tuli uudelleen esiin vasta 31. elokuuta 2020 Ruandan Investigation Bureaun (RIB) päätoimipaikassa; ottaa huomioon ruandalaisen tuomioistuimen ilmoituksen, jonka mukaan Rusesabagina pidätettiin Kigalin kansainvälisellä lentokentällä, mikä oli vastoin poliisin aiempaa kertomusta, jonka mukaan hänet pidätettiin ”kansainvälisen yhteistyön” kautta; ottaa huomioon, että Yhdistyneiden arabiemiirikuntien viranomaiset kiistävät osallistumisen hänen siirtämiseensä ja myöhempiin pidätyksiinsä; ottaa huomioon, että epäillyn laillinen pidättäminen ja siirtäminen maasta toiseen rikosoikeudellista menettelyä varten olisi toteutettava riippumattoman tuomioistuimen valvoman luovutusmenettelyn avulla;

I. ottaa huomioon, että Rusesabaginalta on evätty oikeus käyttää valitsemaansa oikeudellista avustajaa; ottaa huomioon, että häntä puolustavilta kansainvälisiltä asianajajilta evätään edelleen tarvittavat valtuudet edustaa häntä;

J. ottaa huomioon, että Magerageren vankilan johtaja takavarikoi 23. joulukuuta 2020 Rusesabaginan syytekirjelmän, asiakirja-aineiston ja muut hänen puolustuksensa valmistelemiseksi tarvittavat asiakirjat; ottaa huomioon, että vankilan johtaja pidätettiin 8. helmikuuta 2021; ottaa huomioon, että Rusesabaginan ja 19 muun terroristijärjestöihin liittyvistä yhteyksistä syytetyn oikeudenkäyntiä on lykätty 17 päivään helmikuuta 2021; ottaa huomioon, että tämän lykkäämisen virallinen syy on Ruandan hallituksen kyvyttömyys tavata oikeudellista avustajaansa covid-19-rajoitusten vuoksi;

K. ottaa huomioon, että Rusesabaginan perhe on erittäin huolissaan hänen sairaudestaan, koska hän on toipunut syövästä ja kärsii sydän- ja verisuonitaudista, johon hän käyttää reseptilääkitystä; ottaa huomioon, että lääkitystä, jonka hänen perheensä lähetti Belgian Ruandassa sijaitsevan suurlähetystön diplomaattipostissa, ei tiettävästi koskaan annettu Rusesabaginalle; ottaa huomioon, että hän saa ruandalaislääkärin määräämää lääkitystä tietämättä, minkä tyyppisestä lääkkeestä on kyse;

([1]) Freedom Housen raportin mukaan teoksessa ”Freedom in the World 2020”.

1. tuomitsee Paul Rusesabaginan tahdonvastaisen katoamisen, laittoman luovutuksen ja eristysvankeuden;

2. katsoo, että Rusesabaginan tahdonvastainen katoaminen 27–31. elokuuta 2020 rikkoo Ruandan velvoitteita, jotka johtuvat poliittisia ja kansalaisoikeuksia koskevasta kansainvälisestä yleissopimuksesta (6 ja 9 artikla), kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisesta yleissopimuksesta (2 ja 16 artikla) ja ihmisoikeuksien yleismaailmallisesta julistuksesta (9 artikla);

3. muistuttaa, että epäillyn luovuttamisen toiseen maahan olisi aina tapahduttava ainoastaan riippumattomasti valvottujen luovuttamismenettelyjen avulla, jotta voidaan taata luovuttamispyynnön laillisuus ja varmistaa, että epäillyn oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin taataan täysimääräisesti pyynnön esittäneessä maassa;

4. pitää tuomittavana Ruandan viranomaisten rajoituksia, jotka koskevat perusoikeuksia ja -vapauksia, sekä tutkintavankeuden mielivaltaista käyttöä eriävien mielipiteiden tukahduttamiseen ilman, että Rusesabaginalle annetaan vähimmäistakeita oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä tai sallitaan säännöllistä yhteydenpitoa perheeseensä;

5. kehottaa Ruandan viranomaisia toimittamaan täydellisen ja oikeaksi todistetun selvityksen siitä, miten Rusesabagina pidätettiin ja siirrettiin Kigaliin; kehottaa toteuttamaan kansainvälisen, riippumattoman, avoimen ja uskottavan tutkimuksen Rusesabaginan siirtämisestä ja pidätyksestä;

6. ilmaisee syvän huolensa Rusesabaginan oikeuksien loukkauksista; kehottaa Ruandan viranomaisia sallimaan Rusesabaginan pääsyn oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin toimivaltaisessa, riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka noudattaa kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja; muistuttaa Ruandan hallitusta sen velvoitteista taata perusoikeudet, mukaan luettuna oikeussuojan saatavuus ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisina kuin niistä on määrätty Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien peruskirjassa ja muissa kansainvälisissä ja alueellisissa ihmisoikeusasiakirjoissa, muun muassa Cotonoun sopimuksessa ja erityisesti sen 8 ja 96 artiklassa; vaatii Ruandan oikeuslaitosta takaamaan Rusesabaginalle nopean ja oikeudenmukaisen muutoksenhakumenettelyn, joka on sekä Ruandan että kansainvälisen oikeuden normien mukainen;

7. pyytää, että Rusesabaginalle tarjotaan mahdollisuus luottamuksellisiin neuvotteluihin valitsemansa oikeudellisen neuvonantajan kanssa ja että hän saa säännöllisen ja turvallisen yhteyden perheeseensä; muistuttaa Ruandan viranomaisia siitä, että Rusesabaginalla on oikeus tutustua täysimääräisesti hänen syytteeseenpanoonsa, asiakirja-aineistoonsa ja muihin asiakirjoihin kiistääkseen pidätyksensä laillisuuden; muistuttaa syyttömyysolettaman oikeudellisesta periaatteesta;

8. ilmaisee syvän huolensa Rusesabaginan terveydentilasta erityisesti siksi, että altistuminen covid-19-tartunnalle voi vaarantaa hänen henkensä merkittävästi; kehottaa Ruandan hallitusta takaamaan kaikissa olosuhteissa Rusesabaginan ruumiillisen koskemattomuuden ja henkisen hyvinvoinnin ja sallimaan hänen tavanomaisen lääkityksensä; kehottaa Ruandan hallitusta sallimaan, että lääkäri valvoo hänen terveydentilaansa Belgiassa, kuten Belgian ulkoministeri pyysi 4. helmikuuta 2021; kehottaa Ruandan hallitusta varmistamaan edelleen, että kaikki vangit saavat asianmukaista terveydenhuoltoa;

9. tuomitsee luonteeltaan poliittiset oikeudenkäynnit, poliittisten vastustajien syytteeseenpanon ja oikeudenkäynnin tuloksen päättämisen ennakolta; kehottaa Ruandan viranomaisia varmistamaan hallinto-, lainsäädäntö- ja tuomiovallan erottamisen ja erityisesti oikeuslaitoksen riippumattomuuden; kehottaa Ruandaa laajentamaan poliittista tilaansa ja parantamaan ihmisoikeustilannettaan; odottaa Ruandan panevan täytäntöön suositukset, jotka ihmisoikeusneuvosto antoi maan yleisessä määräaikaisarvioinnissa Genevessä 25. tammikuuta 2021;

10. kehottaa Ruandan hallitusta noudattamaan ja tukemaan täysimääräisesti mielenosoitusoikeutta, ilmaisunvapautta sekä kokoontumisvapautta eikä rajoittamaan näitä oikeuksia;

11. kehottaa Ruandan hallitusta ratifioimaan kansainvälisen yleissopimuksen kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta sekä Rooman perussäännön liittyäkseen Kansainvälisen rikostuomioistuimen jäseneksi; kehottaa Ruandaa sallimaan kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta käsittelevän YK:n alivaliokunnan vierailujen jatkamisen, kehottaa Ruandan viranomaisia tarkastelemaan kiireellisesti uudelleen julkilausumaansa yksityishenkilöiden ja kansalaisjärjestöjen oikeudesta esittää valitus suoraan Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien tuomioistuimelle sekä palauttamaan ja esittämään uudelleen kyseisen julkilausuman;

12. kehottaa Euroopan unionia ryhtymään välittömiin toimiin sen varmistamiseksi, että Rusesabaginan pidätyksen ja oikeudenkäynnin laillisuus tutkitaan ja että hänen oikeuksiaan EU:n kansalaisena kunnioitetaan tämän prosessin kaikissa vaiheissa; kehottaa EU:n Ruandan edustustoa sekä jäsenvaltioiden diplomaattisia edustustoja, erityisesti Belgian Ruandassa sijaitsevaa suurlähetystöä, seuraamaan Rusesabaginan oikeudenkäyntiä, vierailemaan Rusesabaginan luona vankilassa ja ottamaan hänen tapauksensa esille keskusteluissaan Ruandan viranomaisten kanssa;

13. kehottaa Euroopan unionin ulkosuhdehallintoa, komissiota ja ihmisoikeuksista vastaavaa EU:n erityisedustajaa vahvistamaan ihmisoikeusvuoropuhelua Ruandan kanssa korkeimmalla tasolla, jotta varmistetaan, että maa noudattaa kahdenvälisiä ja kansainvälisiä sitoumuksiaan; korostaa, että Ruandassa tehtävän kansainvälisen kehitysyhteistyön puitteissa olisi annettava enemmän painoarvoa ihmisoikeuksille, oikeusvaltiolle sekä avoimelle ja vastaanottavalle hallintotavalle;

14. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, EU:n jäsenvaltioille, ihmisoikeuksista vastaavalle EU:n erityisedustajalle, YK:n ihmisoikeusvaltuutetulle, YK:n pääsihteerille, Afrikan unionin toimielimille, Itä-Afrikan yhteisölle, AKT:n ja EU:n yhteiselle parlamentaariselle edustajakokoukselle, yleisafrikkalaiselle parlamentille, Paul Rusesabaginan puolustajille ja Ruandan presidentille ja parlamentille.